

Lavédrine B. *A Guide to the Preventive Conservation of Photograph Collections*. Los Angeles : The Getty Conservation Institute, 2003, 286 str.

Getty Conservation Institute objavio je 2003. godine u engleskom prijevodu Sharon Grevet knjigu "A Guide to the Preventive Conservation of Photograph Collections" Bertranda Lavédrinea, napisanu i objavljenu na francuskom jeziku tri godine ranije. Knjigom su pokrivena razna područja - od opisa osnovnih oblika degradacije fotografskih materijala, preko zaštitne ambalaže i uvjeta čuvanja do izlaganja, a posebna je pozornost dana digitalnoj tehnologiji te novim tehnikama za upravljanje fotografskim zbirkama i osiguranje njihove dugovječnosti. Podijeljena je na pet dijelova od kojih je svaki organiziran kroz nekoliko poglavlja. Započinje smjernicama za razumijevanje oštećenja koja se mogu pojaviti na fotografijama, slijede poglavlja o zaštiti i izlaganju fotografija, zatim dio o diseminaciji i dostupnosti podataka i završava određenim tehničkim informacijama iz fotografske prakse. Knjiga je dopunjena dodacima, rječnikom stručnih termina, bibliografijom i kazalom.

Prvi dio knjige (str. 1-39) pod naslovom "Understanding" govori o različitim vrstama oštećenja i degradacije fotografija i podijeljen je na dva poglavlja. Prvo, "The Vulnerability of Photographs" opisuje i ilustrira fizička odnosno kemijska oštećenja koja se mogu pojaviti na samoj slici, u vezivnom sloju i bazi fotografije. Odvojeno su prikazana oštećenja na monokromatskim fotografijama i ona na fotografijama u boji, zatim na transparentnim i neprozirnim bazama te fizička degradacija vezivnog sloja nasuprot onoj nastaloj djelovanjem mikroorganizama ili insekata. Drugo poglavlje "Standards" donosi i objašnjava različite ISO/ANSI standarde za čuvanje i procesuiranje fotografija te postojanost nekoliko vrsta audiovizualnih medija.

Drugi dio (str. 40-145) naslovljen "Protection", središnji je i samim time najopsežniji dio podijeljen na tri poglavlja. Poglavlje "Enclosures" sustavno obrađuje materijale za zaštitu fotografija, i to redom od uložnica koje su u neposrednom kontaktu s fotografijom te kutija, preko polica i ormara do organizacije spremišnog prostora i uvjeta koje bi trebao zadovoljavati. Poglavlje "Environment" daje smjernice za postizanje optimalne kvalitete zraka, temperature i relativne vlažnosti unutar spremišnog prostora ističući kako i manje postojeći fotografski procesi mogu preživjeti mnoga desetljeća ako se čuvaju pod strogo zadanim uvjetima temperature i relativne vlažnosti, jednako kao što i najstabilniji procesi mogu biti ozbiljno ugroženi u slučaju zagađene ili neprikladne atmosfere unutar spremišnog prostora. Peto poglavlje pod naslovom "Monitoring Collections" ističe važnost dobrog upravljanja fotografskim zbirkama kako bi pristup fotografijama u slučaju potrebe za konzultiranjem izvornika, izlaganjem ili reproduciranjem bio olakšan i bezopasan po integritet same zbirke. Jednako tako, kod izrade plana zaštite, preporuča se skup akcija koje daju prioritet preventivnim metodama pred konzervatorskim radovima. Progovara također i o uvjetima koje

fotografije iziskuju prigodom transporta, o važnosti plana za slučaj katastrofe te skupu postupaka na zbirka oštećenima uslijed djelovanja vode, plijesni ili insekata.

Treći dio (str. 146-175) "Exhibition" posvećen je izlaganju fotografija i ima dva poglavlja. Ono pod naslovom "Light" progovara o karakteristikama svjetla, temperaturi boje te svjetlosnim izvorima, dok poglavlje "Mounting and Exhibition" daje smjernice za stvaranje optimalnog okruženja u kojem će fotografije bez rizika biti izložene oku javnosti zadovoljavajući tako jednu od svojih primarnih namjena.

Četvrti dio (str. 176-211) nosi naslov "Dissemination and Access" i kroz dva poglavlja daje pregled klasičnih analognih tehnika i novih digitalnih tehnologija za umnožavanje fotografske slike, ističući istovremeno nužnost zaštitnog kopiranja kako bi se izbjegla pretjerana upotreba krhkih i manje postojećih izvornika. Poglavlje "Analog Reformatting" donosi klasične tehnike umnožavanja od kontaktnog kopiranja fotografija preko reproduciranja do mikrofilmiranja, koje se unatoč dugovječnosti, zbog reduciranih polutonova u ovom slučaju ističe kao neprikladno. Poglavlje "Digitization" posvećeno je digitalizaciji i primjeni digitalnih tehnologija, ali ne s tehničkog aspekta digitaliziranja fotografskih zbirki, već više kao razmatranje određenih problema korištenja i čuvanja digitalnih snimaka.

Posljednji, peti dio knjige (str. 212-286) "Technical and Practical Information" sadrži poglavlje "Processing Photographs for Permanence" s dodacima. Poglavlje govori o načinu dobivanja fotografske slike, o kemikalijama neophodnim za njeno procesuiranje, toniranje, retuširanje i označavanje fotografija te o nekoliko načina ispisivanja digitalnih fotografija. Među dodacima je navedeno više formula za fiksiranje i toniranje fotografija, a zatim slijede rječnik osnovnih pojmova, bilješke i kazalo.

Knjiga Bertranda Lavédrinea i suradnika rezultat je tridesetogodišnjeg istraživačkog rada na polju zaštite i konzervacije fotografija i kao takva predstavlja koristan izvor informacija za konzervatore, skrbnike fotografskih zbirki, kao i sakupljače. U njoj se, kroz rezultate istraživanja koje nalazimo objedinjene sa uspostavljenim normama i standardima, zainteresiranu stranu dovodi do potpunijeg razumijevanja kompleksnosti i krhkosti fotografija te načina njihove zaštite i očuvanja. Pisana izuzetno stručno i s ukupno 143 ilustracije, knjiga u skoro svim aspektima zahtijeva određeno predznanje o prirodi fotografije, fotografskih procesa i rada s fotografijama, no istodobno u svaki od problema zalazi detaljno, što je čini nezaobilaznom literaturom za kvalitetnu skrb o fotografskim zbirka.

Hrvoje Gržina